

СТ А Н О В И Щ Е

по конкурс за избор на академичната длъжност професор за нуждите на Югозападен университет „Неофит Рилски”

Област на висше образование: **1. Педагогически науки,**

Професионално направление: **1.3. Педагогика на обучението по...**

Научна специалност: **Методика на обучението по математика**

Факултет по педагогика

Катедра: **„Предучилищна и начална училищна педагогика“**

Обявен в ДВ бр. 54/01.07.2014 г.

Кандидат: доц д-р Ангелина Филипова Манова-Мунтова

Изготвил становището: проф. дпн Васил Борисов Милушев, ФМИ при ПУ „Паисий Хилендарски”, milushev_vassil@abv.bg; milushev@uni-plovdiv.bg

1. Общо представяне на процедурата и кандидата за конкурса

Със заповед № 2027 / 02.09.2014 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” съм определен за член на научното жури във връзка с избора на **професор** по обявения конкурс в ДВ, брой 54 от 01.07.2014 г. в Област на висше образование: *1. Педагогически науки*; Професионално направление: *1.3. Педагогика на обучението по ...* научна специалност *Методика на обучението по математика*. Съгласно Протокол № 1 от неприсъствено заседание на научното жури, проведено на 05.09.2014 г., съм определен да изготвя становище по този конкурс. Настоящото становище изготвям в съответствие с чл. 29 (1) от ЗРАСРБ, чл. 60 (1), чл. 61 (1) от ППЗРАСРБ, чл. 87 (1) и чл. 90 (1) от Вътрешните Правила на ЮЗУ „Неофит Рилски”, според Показателите и критериите за оценяване на участниците в конкурсите за заемане на академична длъжност „професор” в ЮЗУ.

За участие в конкурса са подадени документи от един единствен кандидат – доц. д-р Ангелина Филипова Манова-Мунтова от катедра „Предучилищна и начална училищна педагогика” към Факултета по педагогика при ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Като член на научното жури съм получил всички документи, които са приложени за допускане до участие в конкурса. Представените документи съответстват на Вътрешните Правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски” и са оформени акуратно. При проучването им не намерих нарушения по процедурата на конкурса.

Биографични данни за кандидата. Ангелина Филипова Манова е родена на 21.02.1948 г. През 1974 г. тя е завършила висше образование в ПУ „Паисий Хилендарски”, Първа специалност „Математика”, втора специалност „Физика” и е придобила квалификация „Математик, учител по математика и физика”. Една година А. Манова е работила като учител по математика в Политехническата гимназия в гр. Симитли, две години е била инспектор по „Начално образование” към ОНС в Благоевград и една година – завеждащ отдел „Математика” към ОСМТ в Благоевград. През октомври 1978 г. Ангелина Манова е избрана за асистент по Методика на обучението по математика в началните класове към ЮЗУ „Неофит Рилски” в Благоевград, в края на 1981 г. е повишена в старши асистент, а 1985 г. – в главен асистент. През 1986 г. е защитила дисертация на тема „*Усъвършенстване на системата за обучение на учениците от началните класове в решаване на съставни текстови задачи*” и е придобила ОНС „доктор” по педагогика, а през 1991 г. е избрана за доцент по Методика на обучението по математика в началните класове за нуждите на ЮЗУ „Неофит Рилски”. В периода 1991 – 1993 г. доц. д-р А. Манова е заместник-декан на Факултета по педагогика, а в периода 1993 – 1996 г. е декан на същия факултет. От 1996 г. до 1999 г. тя е заместник-ректор по акредитация на ЮЗУ „Неофит Рилски”, а от януари 2008 г. – досега е директор на „Център за продължаващо обучение” в ЮЗУ „Неофит Рилски”. Доц. д-р Ангелина Манова е била член на Факултетните съвети на Факултета по педагогика, Медико-

педагогическия факултет и Филологическия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски”. Тя е член на Научния съвет по педагогика към ВАК от 2000 г. до преустановяване на дейността му. Като експерт към НАОА е участвала в институционалната акредитация на ПУ „Паисий Хилендарски”, в програмни акредитации на бакалавърски и магистърски специалности в СУ „Климент Охридски” и ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий”. Тя е участвала и в комисии към МОН за разработване на Държавни стандарти (ДС) за учебното съдържание и на учебни програми по математика за началните класове, а също и на ДС за специалностите НУПЧЕ и ПНУП. Доц. д-р Ангелина Манова има общо 41 години педагогически стаж, от които 37 години са в ЮЗУ „Неофит Рилски”. В резултат на това е придобила и усвоила много богат опит в теоретичен и практически план за осъществяване на изследователска, организационна и преподавателска дейност по методика на обучение по математика. Владее отлично руски и немски език, а също Windows, MS Office, Word, Excel, Internet, Power Point. Тя е награждена с плакет и почетен знак на ЮЗУ „Неофит Рилски” за заслуги в изграждането и развитието му.

2. Характеристика на научната дейност на кандидата и преценка на приносите

Кандидатът по настоящия конкурс доц. д-р Ангелина Манова **отговаря на всички условия** на чл.29 (1) от ЗРАСРБ, на чл.60 (1) от ППЗРАСРБ, както и на чл.87 (1) и чл.90 (1) от Вътрешните Правила на ЮЗУ „Неофит Рилски” за заемане на академичната длъжност „професор”, защото:

- е придобила ОНС „доктор” (през 1986 г.);
- доцент е по Методика на обучението по математика за началните класове;
- автор или съавтор е на **79** публикации, които е представила за участие в настоящия конкурс. Тези публикации са разпределени по следния начин:

- **монографии** – 3 броя (2 самостоятелни и 1 колективна), 2 издадени от „Просвета”, София и 1 – от УИ „Неофит Рилски”, Благоевград;

- **учебници или учебни помагала за студенти** – 5 броя (1 самостоятелен учебник и 4 в колектив), всички издадени в УИ „Неофит Рилски”, Благоевград;

- **учебници или учебни помагала за ученици или учители** – 51 броя (всички са колективни), издадени от „Просвета”, София;

- **студии** – 4 броя (от тях 2 са самостоятелни), издадени в УИ „Неофит Рилски”, Благоевград;

- **статии** – 11 броя (от тях 8 са самостоятелни), отпечатани в:

- международно издание на Сборник статии в Москва – 1 брой;

- специализирани списания в България (Педагогика, Образование, Начално образование, НТ на ЮЗУ) – 10 броя;

- 5 научни доклада от конференции (2 международни – в чужбина и 3 национални – в България).

Всичките трудове са разработени и публикувани след придобиване на научното звание „доцент“.

• Представен е Списък със 51 забелязани цитирания на публикации на кандидата.

• Научните интереси на доц. д-р Ангелина Манова са ориентирани към изследване на методически проблеми на обучението по математика в началните класове, с акцент на методиката на обучението в решаване на текстови задачи.

Научните приноси и получените конкретни резултати в трудовете на доц. д-р Ангелина Манова са в следните направления:

А. Развитие на методиката на обучението в решаване на текстови задачи

- Изследвани и систематизирани са теоретичните постановки за понятията „задача”, „математическа задача” и „аритметична текстова задача”, както и за процеса на решаване на

текстови задачи и са представени: собствена авторска трактовка за видовете структури на аритметичната текстова задача и обогатен логически модел на умствените операции, съставляващи процеса на решаване на текстови задачи с едно пресмятане и на текстови задачи с повече пресмятания (монография 1).

- Изследвани са подходите за решаване на текстови задачи и са разработени модел на процеса решаване (монография 1) и цялостна методическа система за обучение на учениците от началните класове в решаване на текстови задачи – цели, съдържание, форми, методи (похвати) и средства; представени са още модели на вътрешната структура на различни видове текстови задачи и система от упражнения, изградена съобразно етапите за усвояване на знания, умения и навици (подготвителен, въвеждащ и затвърдяващ) - (монографии 1 - 3).

- Налице е практически принос на методическата система, защото тя е внедрена в учебната практика чрез учебниците, сборниците и учебните помагала за ЗИП, предназначени за ученици от началните класове (публикациите от III група).

Б. Усъвършенстване Методиката на обучението по математика в началните класове

- Обогатени са теоретичните основи на методиката на обучението по математика – по нов начин е разработен въпросът за средствата на обучение по математика и заложените в него идеи са намерили реализация при написване на учебниците по математика за I – IV клас на СОУ, на които водещ автор е А. Манова (публикации II.1, II.4, V.1,8).

- Направен е обстоен анализ на учебните програми по отношение на техните структурни особености и са открити съвременните тенденции при разработване на учебното съдържание по математика за началните класове (постепенно намаляване на съдържанието – както по обем, така и по вид, понижаване на теоретичното равнище на усвояване на математическите знания и др.) - (публикации II.4, II.5, V.9).

- При разработване на проблемите на частната методика (изучаване на: естествени числа и аритметични действия с тях; мерни единици; алгебрични знания; геометрични знания) са заложили редица авторски идеи на доц. А. Манова (съвместно изучаване на взаимнообратните аритметични действия и текстови задачи; разработване на учебното съдържание за една методическа единица съобразно посочените в направление А дидактически етапи; изграждане на умения за групов учебна дейност; приложение на индивидуалния и диференцирания подход в различните типове уроци и при изучаване на различни математически знания и др.), които са резултат на нейната дългогодишна изследователска и преподавателска дейност, като значителна част от тях са реализирани в действащите учебници по математика за I – IV клас (публикации I.1; II.2, 5; IV.1, 2, 3; V.4, 6, 8, 10).

В. Изследвания по История на методиката на обучението по математика (публ. I.2, II.4).

- Проучени са най-известните методически трудове (преводни и български) от Освобождението до средата на 20 век, в резултат на което е открито влиянието на европейските (немски, хърватски, руски) методически идеи върху формирането на българската методическа наука и са изведени тенденции в нейното развитие по отношение на: проблеми на общата и частната методика, начини за тяхното разрешаване; анализ на съществуващите методически системи и аргументи за избор на една от тях.

- Проучени са популярни статии и методически ръководства за учители относно възгледи на авторите им за разрешаване на важни за методиката проблеми.

Г. Развитие на личността и мисленето на учениците

Изследвани и представени са възможности за развитие на когнитивните качества на учениците от началните класове и на тяхното мислене. Разработени и приложени в учебната практика са подходящи упражнения за развитие на когнитивните качества наблюдателност, съзнателност, самостоятелност в обучението по математика (публ. IV.1, III.8, 15, 22, 30, 45). Разработена е система от упражнения за развиване на мисленето, която е намерила своето приложение в учебниците и учебните помагала по математика за I – IV клас при усвояване както на аритметични, така и на геометрични знания (публ. I.1; V.2, 3, 4, 6, 10; III.8, 13, 15, 16, 22, 23, 30, 31).

Д. Обогатяване на учебната документация по математика за началния етап на СОУ

- Разработени са учебни комплекти по математика за I – IV клас (учебници, учебни тетрадки и книги за учителя), с водещ автор А. Манова, които са един от трите одобрени от МОН комплекта (Ш. 8, 9, 10, 11, 12, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 24, 25, 26, 27, 30, 32, 33, 34, 35, 41, 45, 47, 48, 49, 50). В тях са заложили съвременни дидактически постановки и оригинални методически решения. Водещи в концепцията за учебниците са идеите за: комплексно развитие на учениковата личност, дейността подход, интегративност в обучението, оптимално съчетаване на формите за учебна работа.

- Разработени са и приложени в учебната практика учебни помагала по математика за задължително избираема подготовка (Ш. 13, 16, 23, 31, 46, 51).

- Разработени са сборници по математика за I - VI клас (Ш. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 14, 21, 28, 36, 37, 38, 42, 43), тестови задачи и тестове по математика за външно оценяване (Ш. 39, 40, 44), които се използват от начални учители и ученици.

Практическият принос на публикациите от направление Д се обосновава с широкото им приложение в обучението по математика повече от 10 години. Част от разработките на доц. д-р А. Манова са намерили апробация чрез докладване на различни научни форуми, цитирания и в учебната практика. Тя е участвала в 8 научно-изследователски проекта (като експерт, координатор, учител, академичен наставник), от които 1 е международен проект.

3. Оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Според представената справка, доц. д-р А. Манова чете лекции по: „Методика на обучението по математика в началните класове”, „Теоретични основи на обучението по математика в началните класове”, „Текстовите задачи в началното обучение по математика”, „История на българското математическо образование”, „Интерактивни методи при обучението по математика”, „Формиране на математически понятия”, „Психолого-педагогически проблеми на обучението по математика”, „Методика и организация на контролната дейност в образованието”, „Методика за развитите на творческото мислене при обучението по математика”, „Развитие на когнитивните качества на учениците в обучението по математика”, „Методика на обучението по математика в помощното училище”. От 1996 г. до 1998 г. А. Манова е чела лекции по „Математика” и „Методика на обучението по математика в началните класове” на студенти от специалност ПНУП към ПФ на Бургаския свободен университет.

Заключение

В заключение ще изтъкна, че доц. д-р Ангелина Манова има оригинални научни и научно-приложни приноси в областта на методиката на обучението по математика в началните класове. Посочените конкретни приноси на кандидатката я характеризират като водещ учен по тематиката на конкурса, имащ широк научен потенциал и компетентност, както и възможности за внедряване на постиженията си в преподавателската дейност. Затова с пълна увереност считам, че тя отговаря на посочените изисквания в чл. 29 (1) от ЗРАСРБ, чл. 60 (1) от ППЗРАСРБ, чл. 87 (1) и чл. 90 (1) от Вътрешните Правила на ЮЗУ „Неофит Рилски” за придобиване и заемане на академичната длъжност „професор”. Това ми дава основание да изкажа **положително заключение** и да препоръчам на Уважаемото научно жури да гласуваме предложение към ФС на Факултет Педагогика при ЮЗУ „Неофит Рилски” да присъди на доц. д-р Ангелина Филипова Манова академичната длъжност **„професор”** по научната специалност **методика на обучението по математика** в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по ...

Пловдив, 23.09.2014 г.

Рецензент:

/Проф. д.п.н. Васил Милушев/